

Novela zákona č. 308/2000 Z.z. účinná k 15. decembru 2009

Dňa 15. decembra 2009 nadobudol účinnosť zákon č. 498/2009 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 308/2000 Z.z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z.z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon č. 308/2000 Z.z.).

Novelou zákona č. 308/2000 Z.z. bola do slovenského právneho poriadku transponovaná smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 89/552/EHS v znení novely smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2007/65/ES (ďalej len „smernica“).

Čo prináša novela zákona č. 308/2000 Z.z.

Transpozíciou sa do slovenského poriadku zaviedlo viacero významných zmien. Precizujú sa kritériá pôsobnosti zákona č. 308/2000 Z.z. podľa kritérií uvedených v smernici. V súlade so zmenou v smernici sa upravuje priorita kritérií na skúmanie pôsobnosti zákona č. 308/2000 Z.z. uvedených v § 2 ods. 4 písm. a) a b).

Smernica priniesla rozšírenie regulovanej oblasti. Doteraz výhradne regulovaná oblasť televízneho vysielania sa rozšírila o špecifickú časť audiovizuálneho spektra, pričom regulácia oboch oblastí je uplatňovaná na báze technologickej neutrality. To znamená, že v súčasnosti spadá pod rámec európskej regulácie **televízne vysielanie**, ako aj **audiovizuálne mediálne služby na požiadanie** (ďalej len „služba na požiadanie“) a to bez ohľadu na ich technologický spôsob šírenia (vrátane vysielania prostredníctvom internetu).

Smernica bola prevedená do slovenského právneho poriadku tak zmenami v zákone č. 308/2000 Z.z., ako aj v zákone č. 220/2007 Z.z. o digitálnom vysielaní programových služieb a poskytovaní iných obsahových služieb prostredníctvom digitálneho prenosu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o digitálnom vysielaní) v znení zákona č. 654/2007 Z.z. a v zákone č. 343/2007 Z.z. o podmienkach evidencie, verejného šírenia a uchovávanía audiovizuálnych diel, multimediálnych diel a zvukových záznamov umeleckých výkonov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (audiovizuálny zákon).

Tieto zmeny spôsobili, že v súčasnosti spadá pod reguláciu Rady pre vysielanie a retransmisii (ďalej len „Rada“) **televízne vysielanie** (aj vysielanie vysielané výhradne prostredníctvom internetu) a **služby na požiadanie** (bez ohľadu na technológiu prenosu), ktoré spĺňajú kritériá uvedené v príslušných definíciách. Smernica sa nedotýka **rozhlasového vysielania** a z tohto dôvodu **nedošlo v regulácii rozhlasových programových služieb k podstatnejším zmenám**, najmä čo sa týka samotnej definície rozhlasovej programovej služby, podmienok na udelenie licencie na vysielanie rozhlasovej programovej služby atď. Z uvedeného tiež vyplýva, že audio služba šírená výhradne prostredníctvom internetu, ktorá by v prípade iného spôsobu šírenia spĺňala kritériá vysielania rozhlasovej programovej služby, nie je vysielaním a preto nespadá pod reguláciu vysielania podľa zákona č. 308/2000 Z.z. Rady pre vysielanie a retransmisii.

Služba na požiadanie

V súvislosti s uvedenými zmenami sa v § 3 písm. b), c) a d) zákona č. 308/2000 Z.z. stanovujú definície pre službu na požiadanie, poskytovateľa služby na požiadanie a definíciu redakčnej zodpovednosti, ktorá je rozhodujúca pre správne určenie zodpovedného subjektu

tak v prípade televízneho vysielania, ako aj v prípade služby na požiadanie. V súlade s týmito zmenami sa v § 3 písm. i) zákona č. 308/2000 Z.z. mení definícia programu.

Vysielanie televíznej programovej služby výhradne prostredníctvom internetu

V súlade s podstatou smernice neboli do právneho poriadku Slovenskej republiky zavedené systémy, ktoré by obmedzovali **vysielanie televíznej programovej služby výhradne prostredníctvom internetu** alebo poskytovanie audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie prostredníctvom rôznych foriem povolovacích konaní (napr. licenčný systém). V záujme efektívneho monitorovania dodržiavania povinností ustanovených zákonom č. 308/2000 Z.z., ku ktorému sa Slovenská republika zaviazala v prístupovej zmluve Slovenskej republiky s EÚ, sa v § 63a zaviedla oznamovacia povinnosť pre vysielateľov televíznej programovej služby výhradne prostredníctvom internetu a poskytovateľov audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie.

V zmysle tejto povinnosti sú obidva subjekty povinné najneskôr v deň začatia vysielania prostredníctvom internetu alebo poskytovania služby na požiadanie, písomne alebo v elektronickej forme (e-mail) oznámiť Rade údaje uvedené v § 63a ods. 1 zákona č. 308/2000 Z.z. Požadované údaje sú potrebné nielen na efektívne vykonávanie regulácie, ale vzhľadom na fakt, že väčšina povinných subjektov bude svoje služby šíriť on-line (prostredníctvom internetu), aj na preskúmanie, či daný subjekt vôbec spadá pod jurisdikciu Slovenskej republiky.

Kto spadá pod reguláciu stanovenú zákonom č. 308/2000 Z.z.

Definícia služby na požiadanie (§ 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z.z.), ako aj definícia programovej služby (§ 3 ods. 1 zákona č. 220/2007 Z.z.), obsahuje kritériá, ktoré musí každá služba naplniť, aby spadala pod reguláciu podľa zákona č. 308/2000 Z.z. Z tohto dôvodu je vhodné, aby subjekty, ktoré majú dôvodný predpoklad, že môžu spadať pod reguláciu stanovenú zákonom č. 308/2000 Z.z., splnili oznamovaciu povinnosť podľa § 63a zákona č. 308/2000 Z.z. V prípade, že Rada po preskúmaní daného oznámenia zistí, že subjekt nespĺňa zákonnú definíciu a teda nespadá pod rozsah regulácie, bude ho o tejto skutočnosti informovať.

Pre subjekty, ktoré k 15. decembru 2009 vysielali televíznu programovú službu výhradne prostredníctvom internetu alebo poskytovali audiovizuálnu mediálnu službu na požiadanie, bola v § 76dc ods. 3 stanovená prechodná doba na splnenie povinnosti podľa § 63a zákona č. 308/2000 Z.z. do **28. februára 2010**.

Základné povinnosti pre vysielateľa a poskytovateľa služby na požiadanie (§ 16)

V súlade s rozšírením regulácie podľa zákona č. 308/2000 Z.z. na nové subjekty novela zákona č. 308/2000 Z.z. zmenila ustanovenie § 16. V odseku 1 a 2 sa ustanovujú spoločné povinnosti pre vysielateľa programovej služby, ako aj poskytovateľa služby na požiadanie. Odsek 1 upravuje povinnosť zabezpečiť ľahký a priamy prístup verejnosti k špecifikovaným údajom, odsek 2 upravuje ďalšie spoločné povinnosti. § 16 odsek 3 ustanovuje povinnosti už iba pre vysielateľa. Zväčša ide o zhodné povinnosti ako pred novelou. Významnou zmenou je vypustenie doterajšej povinnosti „uzatvoriť zmluvy s organizáciami kolektívnej správy práv 25) spravujúcimi práva k predmetom ochrany, ktoré vysielateľ používa“, nakoľko ide o vzťah, ktorý sa riadi pravidlami súkromnoprávneho charakteru a tento vzťah nie je potrebné upravovať normami verejnoprávneho charakteru. Podstatnou zmenou je tiež zmena doby, počas ktorej je vysielateľ povinný archivovať svoje záznamy vysielania z 30 dní na 45 dní.

Odsek 4 následne negatívne vymedzuje, ktoré povinnosti sa nevzťahujú na vysielateľa, ktorý vysiela televíznu programovú službu výhradne prostredníctvom internetu.

Ochrana ľudskej dôstojnosti a ľudskosti, ochrana maloletých (JSO)

V súlade s novou koncepciou regulácie podľa zákona č. 308/2000 Z.z. sa povinnosti podľa § 19 vzťahujú aj na poskytovateľa služby na požiadanie. Na službu na požiadanie sa nevzťahuje generálny zákaz poskytovať pornografiu, z tohto dôvodu sa zavádza v § 19 ods. 1 písm. g) zákona č. 308/2000 Z.z. zákaz „zobrazovať detskú pornografiu alebo pornografiu obsahujúcu patologické sexuálne praktiky.“ Jednotný systém označovania v súčasnosti platný pre celý audiovizuálny sektor sa v § 20 ods. 4 dopĺňa povinnosťou uplatňovať JSO aj pre vysielateľa prostredníctvom internetu, ako aj pre poskytovateľa služby na požiadanie. Pre poskytovateľa služby na požiadanie sa však povinnosť uplatňovať JSO vzťahuje iba na klasifikovanie a označenie programov v katalógu programov. V súvislosti so spomenutou absenciou všeobecného zákazu poskytovať pornografiu v rámci služby na požiadanie, sa v § 20 ods. 2 zákona č. 308/2000 Z.z. zavádza povinnosť, aby služba na požiadanie, ktorá môže narušiť fyzický, psychický alebo morálny vývin maloletých, najmä ktorá obsahuje pornografiu alebo hrubé, neodôvodnené násilie, bola sprístupnená iba takým spôsobom, aby maloletí nemohli takúto službu na požiadanie za bežných okolností počuť ani vidieť.

Krátke spravodajstvo

V súlade s účelom a podmienkami krátkeho spravodajstva sa novelou zákona č. 308/2000 Z.z. zavádzajú niektoré zmeny. Významnou zmenou je doplnenie resp. rozšírenie podmienky pre vysielanie záznamu z podujatia vyvolávajúceho zvýšený záujem verejnosti, na ktorého vysielanie má výhradné právo iný vysielateľ a to takým spôsobom, že záznam je možné odvysielať výhradne v pravidelne vysielanom spravodajskom programe, ktorý sa vysiela v rovnakej podobe aj mimo času, v ktorom sa koná podujatie vyvolávajúce zvýšený záujem verejnosti. Ďalšou podstatnou zmenou je povinnosť vysielateľa uviesť zdroj, ktorý má výhradné právo na vysielanie podujatia vyvolávajúceho zvýšený záujem verejnosti. Vzhľadom na fakt, že krátke spravodajstvo sa týka iba televízneho vysielania, pre poskytovateľa služby na požiadanie sa ustanovuje iba možnosť poskytnúť program (obsahujúci záznam z podujatia vyvolávajúceho zvýšený záujem verejnosti, na ktorého vysielanie má výhradné právo iný vysielateľ) v nezmenenej forme prostredníctvom svojej služby na požiadanie, ak tento poskytovateľ zároveň vykonáva redakčnú zodpovednosť nad vysielaním televíznej programovej služby, v ktorej bol tento program primárne odvysielaný.

V § 31 sa precizuje úprava, ako postupovať v prípade, že vysielateľ s obmedzeným prístupom verejnosti [§ 31 ods. 3 písm. b)] získa výhradné právo na vysielanie významného podujatia.

Mediálna komerčná komunikácia

V § 31a sa v súlade so smernicou zavádza nová kategória - mediálna komerčná komunikácia, ktorá okrem iného zahŕňa **reklamu, telenákup, sponzorovanie, umiestňovanie produktov, programovú službu určenú výhradne na reklamu a telenákup, programovú službu určenú výhradne na vlastnú propagáciu a dlhšie reklamné oznámenie** podľa § 35 ods. 8. Z uvedeného vyplýva, že každá povinnosť, ktorá sa vzťahuje na mediálnu komerčnú komunikáciu, sa vzťahuje aj na jej každú osobitnú zložku (napr. reklamu). Vzhľadom na uvedené sa niektoré doterajšie povinnosti alebo obmedzenia, ktoré sa vťahovali iba na jednu zložku, vzťahujú na mediálnu komerčnú komunikáciu ako takú (napr. skrytá reklama, skrytá mediálna komerčná komunikácia atď.).

V súvislosti s ustanoveniami smernice sa menia niektoré pravidlá alebo obmedzenia pre **televíznu reklamu**. Podstatnou zmenou prešlo ustanovenie § 33 ods. 1, ktoré definuje obmedzenie pre vysielanie **reklamy na alkoholické nápoje**. Nové znenie zmiernuje doterajší zákaz vysielat' reklamu na alkoholické nápoje okrem piva od 06:00 hod. do 22:00 hod., keď povoľuje vysielat' reklamu na víno v čase od 20:00 hod do 06:00 hod. Z uvedeného teda vyplýva, že v čase od 06:00 hod do 20:00 hod. nie je možné vysielat' reklamu na žiadne alkoholické nápoje okrem piva. V čase od 20:00 hod. do 22:00 hod. nie je možné vysielat' reklamu na žiadne alkoholické nápoje okrem piva a vína, pričom v čase od 22:00 hod. do 06:00 hod. je možné vysielat' reklamu na akékoľvek alkoholické nápoje. Ustanovenia obmedzujúce čas vysielania reklamy na alkoholické nápoje sa nevzťahujú na vysielateľa, ktorý vysielala televíznu programovú službu výhradne prostredníctvom internetu. § 32 ods. 11 ustanovuje, že zákaz vysielat' **politickú reklamu a reklamu propagujúcu náboženstvo** alebo ateizmus, ak osobitný predpis neustanovuje inak, sa nevzťahuje na vysielateľa, ktorý vysielala svoju televíznu programovú službu výhradne prostredníctvom internetu.

Podstatnou zmenou je tiež zmena možného oddelenia reklamy od ostatného vysielania. K doterajším zvukovo-obrazovým prostriedkom pribudla alternatívna možnosť výhradne priestorového oddelenia v rámci použitia tzv. „splitscreen“ techniky.

Prerušovanie programov reklamou alebo telenákupom

V súlade so smernicou sa tiež zmenili pravidlá pre prerušovanie programov reklamou alebo telenákupom, ustanovené v § 35. Doterajší dvojité systém pravidiel pre rôzne druhy programov (napr. pre seriál, sériu a dokumentárny film) sa zjednotil, resp. systém pre jeden druh programov sa úplne uvoľnil (boli zrušené obmedzenia). Podľa nových ustanovení **je možné prerušiť vysielanie spravodajského programu** alebo audiovizuálneho diela na každých 30 minút jedným prerušením reklamy alebo telenákupu a to bez ohľadu na dĺžku trvania spravodajského programu alebo audiovizuálneho diela. Z uvedeného vyplýva, že každý program uvedený v § 35 ods. 3 je možné prerušiť minimálne jednou reklamou alebo telenákupom. **Vysielanie seriálu, série a dokumentárneho filmu je možné prerušiť neobmedzeným počtom prerušení**, pričom je však nutné dodržať celkový povolený rozsah reklamy počas jednej hodiny (12 minút). V prípade **programu pre maloletých** je možné tento program prerušiť iba v prípade, že tento program trvá viac ako 30 minút. V zhode s ustanoveniami smernice **sa zrušil zákaz prerušovať reklamou alebo telenákupom spravodajské, politickopublicistické, náboženské programy a programy pre maloletých, pričom zostal zákaz prerušovať reklamou alebo telenákupom vysielanie bohoslužieb.**

Sponzorstvo

V ustanoveniach § 38, ktoré upravujú podmienky pre sponzorstvo nedošlo k zásadným zmenám. Všetky zmeny, ktoré sa týkali sponzorovaného programu (ktorý bol doteraz výlučne vysielaný v rámci programovej služby), sa primerane rozšírili aj na sponzorovaný program poskytovaný v rámci služby na požiadanie. Jedinou podstatnou zmenou je **možnosť sponzorovať celú programovú službu alebo službu na požiadanie** a s tým spojená povinnosť o tejto skutočnosti informovať verejnosť.

Ustanovenia § 39 sa menia iba primerane k novej koncepcii regulácie (sponzorovaný program aj v rámci služby na požiadanie). Inou zmenou oproti doterajšej úprave je zosúladenie ustanovenia § 39 ods. 4 so znením Dohovoru Rady Európy o cezhraničnej televízii. Zákaz sponzorovania sa teraz týka explicitne „*spravodajských programov a programov politickej publicistiky.*“

Umiestňovanie produktov

V súlade so smernicou sa v ustanovení § 39a zavádza do zákona č. 308/2000 Z.z. nový inštitút umiestňovanie produktov. § 39a ods. 1 stanovuje definíciu umiestňovania produktov. Odsek 2 následne explicitne stanovuje, že umiestňovanie produktov je povolené iba za podmienok určených v zákone. Odsek 3 ustanovuje možnosť využiť bezplatné umiestňovanie produktov aj v iných typoch programov (napr. spravodajské alebo publicistické programy) ako sú uvedené v odseku 4 pre odplatné umiestňovanie produktov (kinematografické diela, filmy, seriály, v športové programy a zábavné programy). Bez ohľadu na fakt, či ide o odplatné alebo bezodplatné umiestňovanie produktov, je vždy nutné, aby programy, ktoré obsahujú umiestňovanie produktov, spĺňali podmienky ustanovené v odseku 5. Odsek 6 ustanovuje explicitný zákaz pre umiestňovanie produktov v programoch vhodných pre vekovú skupinu maloletých do 12 rokov (s odkazom na JSO). V zmysle prechodného ustanovenia (§ 76dc ods. 2) sa povinnosti ustanovené v § 39a vzťahujú iba na programy vyrobené po 19. decembri 2009.

V súlade s ustanoveniami smernice sa v § 41 zavádza forma **programovej služby určenej výhradne na reklamu a telenákup**, v ktorej neplatí celkový povolený rozsah reklamy v rámci jednej hodiny.

Oznamovanie zmien Rade prevádzkovateľmi retransmisie

V § 60 ods. 1 došlo k významnej zmene pre prevádzkovateľa retransmisie v oblasti oznamovania každej zmeny údajov uvedených v žiadosti o registráciu retransmisie Rade. Podľa nového znenia už nie je prevádzkovateľ retransmisie povinný oznámiť každú zmenu údajov o skladbe rozhlasových programových služieb alebo televíznych programových služieb do 15 dní, ale je povinný raz ročne do 31. januára podľa stavu k 1. januáru daného kalendárneho roku oznámiť Rade zmenu týchto údajov súhrnne za celý rok a celý územný rozsah (z uvedeného vyplýva, že zmeny vykonané od 15.12.2009 do 31.12.2009 je prevádzkovateľ retransmisie povinný Rade oznámiť súhrnne do 31. januára 2010, zmeny vykonané od 1.1.2010 je povinný oznámiť súhrnne do 31.1.2011). Prevádzkovateľ retransmisie je tiež povinný na požiadanie Rady nahlásiť aktuálny stav týchto údajov.

S uvedenými zmenami súvisí aj novelou zákona doplnená explicitná povinnosť v § 17 ods. 1 písm. c) pre prevádzkovateľa retransmisie „*poskytovať retransmisiu programovej služby len so súhlasom pôvodného vysielateľa tejto služby.*“